

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 3 (1982)

Αποχαιρετισμός στο Φώτη Αποστολόπουλο

Γεώργιος Τενεκίδης

doi: [10.12681/deltiokms.293](https://doi.org/10.12681/deltiokms.293)

Copyright © 2015, Γεώργιος Τενεκίδης

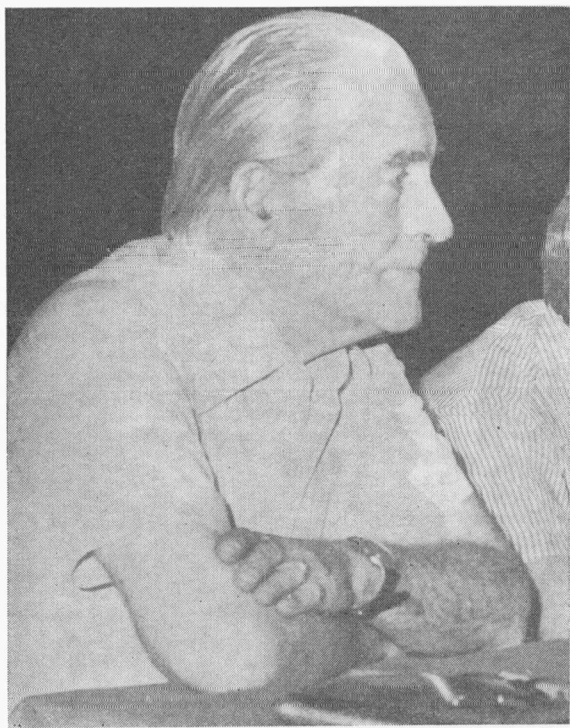

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τενεκίδης Γ. (1982). Αποχαιρετισμός στο Φώτη Αποστολόπουλο. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 3, 259–260. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.293>

ΜΝΗΜΗ ΦΩΤΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΦΩΤΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟ

Ἐκ μέρους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἀπευθύνω στὸ Φώτη Ἀποστολόπουλο τὸν ὕστατο χαιρετισμὸ. Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, τὸ προσωπικό του, οἱ πολυπληθεῖς φίλοι καὶ μαθητὲς του τὸν ἀποχαιρετοῦν.

Ἀποχαιρετοῦμε τὸν ἐπιστήμονα, τὸ δάσκαλο, τὸν ἀγωνιστὴ ἀλλὰ καὶ τὸν πρᾶο καὶ μειλίχιο ἄνθρωπο ποῦ ἔδωσε γενναϊὸ ἔδωρα μέχρις αὐτοθυσίας στοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν ἐλευθερία, τὴ μάθηση καὶ τὴν ἐπιστήμη. Τίς ἰδέες καὶ τὴν ἀνθρωπιὰ του τίς μετουσίωσε σὲ πράξη ζωῆς στὴ διαδρομὴ τῶν δεκατιῶν τῆς δημιουργικῆς προσφορᾶς του.

Στὶς σπουδές του στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στάθηκε ἀνάμεσα στοὺς πρώτους. Οἱ ἀγῶνες ἕως γιὰ τὴν ἀποτίναξη τοῦ ξένου ζυγοῦ, γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴ δημοκρατία δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ἀφιερῶσει ἀμέσως τὰ χαρίσματά του στὴ θεραπεία τῆς ἐπιστήμης.

Ἡ Ἐθνικὴ Ἀντίσταση κατὰ τοῦ ξένου δυνάστη τὸν βρῆκε στρατευμένο στὶς ἐπάλξεις τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Μετώπου. Ἀκολούθησαν ἐξορίες στὴ Μακρόνησο καί, μετὰ, οἱ σκληροὶ ἀγῶνες τῆς ζωῆς στὴν ἰδιωτικὴ ἐκπαίδευση. Οἱ ἑκατοντάδες τῶν μαθητῶν του ποῦ τὸν θυμοῦνται μὲ σεβασμὸ, ἀγάπη, θά'λεγα μὲ τρυφερότητα, καὶ διαπρέπουν σήμερα σὰν νέοι ἐπιστήμονες, ἀποτελοῦν χάρι στὴ δημιουργικὴ παρουσία τους, ζωντανὴ ἐπιβεβαίωση τῆς δημιουργικῆς προσφορᾶς του. Σ' αὐτὴ τὴν περίοδο τῆς ζωῆς του ἀσχολήθηκε μὲ παιδαγωγικά θέματα. Καρπὸς τῶν παιδαγωγικῶν μελετῶν του ἦταν οἱ συμβολές του στὸ συλλογικὸ ἔργο *Ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμιση. Συζητήσεις, κρίσεις ἀπόψεις, 1956 - 1965*, Ἀθήνα 1966, ποῦ μαρτυροῦν διεισδυτικὸ κριτικὸ πνεῦμα καὶ βαθιὰ ἀνθρωπιὰ στὴν ἀντιμετώπιση τῶν θεμάτων ποῦ ἀφοροῦν τὴ Μέση Ἐκπαίδευση.

Ἡ ἐπιβολὴ τὸ 1967 τῆς ἐφτάχρονης τυρανίας τὸν ἀναγκάζει νὰ αὐτοεξοριστεῖ στὸ Παρίσι γιὰ ν' ἀποφύγει νέα σύλληψη καὶ φυλάκιση ἀπὸ τὴ δικτατορία. Στὴ γαλλικὴ πρωτεύουσα τὸν γνώρισα καὶ οἱ προνομιακὲς ὥρες ποῦ πέρασα μαζί του καὶ μὲ τὴν ἐξαιρετὴ σύντροφο τῆς ζωῆς του μένου γιὰ μένα ὀρόσημο. Συγκρατημένος, θεληματικὸς μὲ πραότητα, φωτεινὸς καὶ γλυκύτατος εἶχε τὴ σοφία, τὴ σύνεση τοῦ Νέστορα· δίδασκει μὲ τὸ παράδειγμα τὴν αὐτοπειθαρχία καί, χωρὶς νὰ θυσιάζει τοὺς προοδευτικὸς προσανατολισμούς του, τὴν ἀποφυγὴ τῶν ἀρχοτήτων.

Στὸ Παρίσι ὁ Φώτης Ἀποστολόπουλος ἀρχίζει μιὰ νέα περίοδο σπουδῶν καὶ ἀναζητήσεων. Παρακολουθεῖ μαθήματα στὴ Σορβόνη, σὲ θέματα ἱστορίας καὶ, ἰδίως, γλωσσολογίας καὶ, τὸ 1972, ὑποστηρίζει στὸ Ξακουστὸ Πανεπιστήμιο τὴ διδακτορική του διατριβὴ στὴν ὁποία ἐφάρμοσε τὶς νεότερες μεθόδους τῆς γλωσσολογίας στὴ μελέτη τοῦ βυζαντινοῦ μυθιστορήματος *Καλλιμαχος καὶ Χρυσορροή*.

Ἔτσι ὁ ἔμπειρος διδάσκαλος μετασχηματίζει τὴν πείρα του καὶ περνᾷ ἀπὸ τὴ μετάδοση γνώσεων στὴ μεθοδικὴ ἀνίχνευση τῶν ἐπιστημονικῶν δεδομένων τοῦ κλάδου του. Ἐργάζεται στὸ Γαλλικὸ Ἐθνικὸ Κέντρο Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν (C.N.R.S.) καὶ ἀρχίζει μὲ δημιουργικὸ ζῆλο νὰ δημοσιεύει τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν του σὲ ἐπιστημονικὲς ἐργασίες σὲ ἑλληνικὰ καὶ ξένα περιοδικά.

Μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν στὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν ἐπάνοδό του στὴ χώρα μας, καλεῖται ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Ὁκτᾶβ Μερλιὲ νὰ ἀναλάβει τὴ Διεύθυνση τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Ὁ διορισμὸς τοῦ Φώτη Ἀποστολόπουλου στὸ Κέντρο στάθηκε ἡ τελευταία μεγάλη προσφορά τοῦ ἐξοχου Μερλιὲ στὸ Ἴδρυμά μας. Οἱ ὑπηρεσίες του στὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἦταν πολλὲς καὶ πολύτιμες. Ἐγκαινίασε τὴν ἐκδοση τοῦ ἐπιστημονικοῦ *Δελτίου* τοῦ Κέντρου, συνέβαλε στὴν πρόσληψη νέου ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ καί, μὲ τὴν πολύμοχθη ἀναδίφηση τοῦ ὕλικου, συγκρότησε τὸν συγκλονιστικὸ πρῶτο τόμο τοῦ ἔργου *Ἡ Ἐξοδος* στὸν ὁποῖο πρόταξε σημαντικὴ ἱστορικὴ ἀνασκόπηση — ὑπόδειγμα ὕφους καὶ ἐπιστημονικῆς ἐντιμότητας καὶ ἐμβρίθειας — τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ ἔργο κυκλοφορεῖ πολλὸ σύντομα καὶ θὰ ἀποτελέσει μνημεῖο τῆς προσφορᾶς τοῦ Φώτη Ἀποστολόπουλου στὸ Κ.Μ.Σ. καὶ στὸν ἑλληνισμὸ γενικότερα.

Παράλληλα συνεχίζει τὶς γλωσσολογικὲς του μελέτες καὶ ἐρευνες. Καρπὸς τους εἶναι ἡ πρόσφατὴ ἀπόδοση στὰ ἑλληνικὰ καὶ ἐκδοση τοῦ πρωτοποριακοῦ ἔργου τοῦ Saussure: *Μαθήματα Γενικῆς Γλωσσολογίας*. Ἡ εὐκαιρία γνωριμιάς τοῦ ἑλληνικοῦ ἐπιστημονικοῦ κοινοῦ μὲ τὸ ἔργο αὐτὸ ἀποτελεῖ μιὰ πολυσήμαντὴ προσφορά τοῦ Φώτη Ἀποστολόπουλου. Τὸ πολύτιμο γενικὰ ἔργο του ποὺ ἀφήνει πίσω του ἀποτελεῖ τὸ περικαλλέστερο μνημεῖο στὸ πέρασμά του ἀπὸ τὴ ζωή. Ἄλλὰ καὶ τὸ πέρασμά του ἀπὸ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν στάθηκε μιὰ νέα ἀφετηρία γιὰ τὴν παραπέρα ζωντανὴ δημιουργικὴ προσφορά τοῦ ἰδρύματος στὴ μελέτη τοῦ νεώτερου ἑλληνισμοῦ.

Ὅμως καὶ ἡ ἀνθρωπιὰ καὶ ἡ σοφία του ποὺ συντηρεῖ ἡ ἀγάπη τῶν φίλων καὶ τῶν μαθητῶν του, θὰ τὸν κρατήσουν ζωντανὸ στὶς καρδιές μας καὶ τὸ φωτεινὸ παράδειγμά του θὰ παραμείνει ἀκέραιο στὴ μνήμη μας.

Αἰώνια σου ἡ μνήμη, ἀγαπητὲ καὶ ἀλησιμόνητε φίλε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΕΝΕΚΙΑΔΗΣ